

№ 220

від 23.09.2015 р.

**Голові Міжвідомчої робочої
групи з питань розробки проекту
Закону України «Про
кібербезпеку України»**

Копія:

**Голові Державної служби
спеціального зв'язку та захисту
інформації України**

Євдоченку Л.О.

Щодо зауважень до проекту Закону України

Як стало відомо, на 24 вересня п.р. заплановано засідання Міжвідомчої робочої групи з питань розробки проекту Закону України «Про кібербезпеку України» (далі – проект Закону).

Враховуючи актуальність питання, направляємо зауваження та пропозиції до поточної редакції проекту Закону.

І. Абзацом 5 частини другої статті 5 проекту Закону до зобов'язань власників об'єктів кібербезпеки незалежно від форми власності віднесено:

«негайно інформувати спеціально уповноважений центральний орган виконавчої влади з питань організації спеціального зв'язку та захисту інформації про спроби вчинення та/або вчинення кібератак стосовно об'єкта кібербезпеки, а також здійснювати заходи щодо блокування, усунення або локалізації їх негативних наслідків».

Частиною третьою статті 7 проекту Закону до повноважень СБУ віднесено, зокрема:

«бере участь в обмеженні та блокуванні доступу до ресурсів, які використовуються для організації, підготовки, вчинення, фінансування, сприяння або приховування кібертероризму, а також в інших передбачених законами України випадках».

Частиною четвертою статті 7 проекту Закону до повноважень Національної поліції України віднесено, зокрема:

«забезпечує у встановленому Кабінетом Міністрів України порядку організацію та функціонування системи обмеження та блокування доступу до ресурсів, які використовуються для підготовки, вчинення або приховування кіберзлочинів, а також в інших передбачених законами України випадках».

Звертаємо увагу, що ООН визнала право на доступ до Інтернету одним з невід'ємних прав людини. Поширення інформації в мережі Інтернет має бути максимально вільним, обмежуючись лише тими ситуаціями, коли воно може призвести до порушення чийх-небудь прав, забезпечувати повсюдний доступ до мережі та співробітництво з ресурсами і організаціями, що сприяють вираженню громадської думки через Інтернет.

Новації проекту Закону стосовно обмеження доступу абонентів до ресурсів без рішення суду, є порушення норм Закону України «Про телекомунікації» щодо вільного доступу, загально прийнятої системи судочинства України, зокрема презумпції невинуватості, а також не узгоджуються зі статтею 12 Директиви 2000/31/ЄС Європейського парламенту та Ради «Про деякі правові аспекти інформаційних послуг, зокрема, електронної комерції, на внутрішньому ринку» («Директива про електронну комерцію»).

Також розробниками законопроекту не враховано те, що основною метою діяльності операторів, провайдерів телекомунікацій є надання телекомунікаційних послуг споживачам (в т.ч. фізичним особам), тому визначена законопроектом взаємодія повинна базуватися виключно з урахуванням положень статті 31 Конституції України, якими визначено, що будь-яке втручання у таємницю листування, телефонних розмов, телеграфної та іншої кореспонденції можливо лише у тому разі, якщо це встановлено судом, і виключно з метою запобігти злочині чи з'ясувати істину під час розслідування кримінальної справи, якщо іншими способами одержати інформацію неможливо.

Зазначене також підтверджується статтею 258 Кримінального процесуального кодексу України, відповідно до якої ніхто не може зазнавати втручання у приватне спілкування **без ухвали слідчого судді**.

Загалом слід зазначити, що даний законопроект призведе до додаткового розширення зон уваги правоохоронних органів в тому числі на приватні комп'ютерні мережі та окремі ПК, за допомогою використання яких на сьогоднішній день реалізується більшість конституційних прав людини і громадянина, зокрема право на вільний розвиток особистості (ст. 23 Конституції України), право на свободу думки і слова, на вільне вираження своїх поглядів і переконань (ст. 34 Конституції України), право на свободу світогляду (ст. 35 Конституції України), право на працю (ст. 43 Конституції України), право на освіту (ст. 53 Конституції України), право знати свої права і обов'язки (ст. 57 Конституції України).

Отже, забезпечення належного рівня кібернетичної безпеки, особливо в питаннях захисту життєвих важливих інтересів людини, не повинно нести загрози обмеження основних конституційних прав, свобод та обов'язків людини і громадянина, які реалізуються в т.ч. шляхом впровадження та використання систем “електронного урядування”, “електронного банкінгу”, “електронної комерції”, “електронної медицини”, “електронної освіти” та загалом вільним доступом до телекомунікаційних послуг.

Крім того слід зазначити, що можливість відключення обладнання вже передбачена пунктом 9 частини першої статті 38 Закону України “Про телекомунікації”, яким встановлено, що відключення кінцевого обладнання здійснюється на підставі рішення суду, якщо таке обладнання використовується абонентом для вчинення протиправних дій або дій, що загрожують інтересам державної безпеки.

Звертаємо увагу, що покладання на Кабінет Міністрів України завдання

встановлення порядку організацію та функціонування системи обмеження та блокування доступу до ресурсів не відповідає вимогам Конституції України, зокрема статтям 92 та 116.

Вищезазначені новації законопроекту нагадують норми, що взяті із законів 16-го січня 2014 року, прийнятих злочинною владою та скасованих завдяки Революції Гідності.

Реанімація таких новацій є не прийнятною і вже засуджена громадянами України.

II. Останнім абзацом частини другої статті 5 проекту Закону до прав власників об'єктів кібербезпеки незалежно від форми власності віднесено:

«проводити незалежні аудити ефективності впроваджених на об'єкті систем захисту із залученням аудиторів та/або експертів, які мають рівень кваліфікації, підтверджений сертифікатами міжнародного зразка з кібербезпеки, інформаційної безпеки або аудиту інформаційних технологій».

Дана норма дублюється частиною третьою статті 13 проекту Закону:

«На об'єктах кібербезпеки додатково може здійснюватись незалежний аудит інформаційної безпеки аудитором та/або експертом, які мають рівень кваліфікації, підтверджений сертифікатами міжнародного зразка з кібербезпеки, інформаційної безпеки або аудиту інформаційних технологій, з дотриманням вимог законодавства у сфері охорони державної таємниці та службової інформації.».

Згідно з вимогами Конституції України, кожна людина має право на вільний розвиток своєї особистості, якщо при цьому не порушуються права і свободи інших людей, та має обов'язки перед суспільством, в якому забезпечується вільний і всебічний розвиток її особистості (ст. 23).

Не може бути привілеїв чи обмежень за ознаками раси, кольору шкіри, політичних, релігійних та інших переконань, статі, етнічного та соціального походження, майнового стану, місця проживання, за мовними або іншими ознаками (ст. 24).

Таким чином, громадяни України мають рівні конституційні права і свободи та є рівними перед законом. Встановлення вимоги щодо підтвердження рівня кваліфікації сертифікатами міжнародного зразка не відповідає вимогам Конституції України.

В Україні щорічно випускаються з вузів достатня кількість фахівців з документами українського зразка, які можуть стати безпосередніми виконавцями аудиту.

Створення умов для окремої купки людей з міжнародними сертифікатами дає підґрунтя вважати, що в проект Закону навмисно закладаються корупційні норми, для надання переваги окремим організаціям чи фізичним особам, що є не припустимим.

З огляду на вищевикладене та з метою забезпечення неухильного дотримання чинного законодавства просимо врахувати зауваження та пропозиції при подальшому опрацюванні проекту Закону.

З повагою,

Віце-президент УСПП

I.M. Петухов